

Uskrsa do drugog Crkva se približuje Pashi konačne paruzije, nebeskom Jeruzalemu gdje se slavi ista i jedina liturgija, ali savršena, kojoj se Crkva pridružuje na zemaljskom putovanju«.

»Pascha est cor liturgiae« (A. P. Schmidt, Hebdomada sancta, p. VII). Pashom u vječnu Pashu! Krist je došao, ali će i doći. Krist je uskrsnuo, a i mi ćemo uskrsnuti. Kristov se »prijelaz« mora još izvršiti i na nama. Krist je među nama, posebno po liturgiji, pa nas upravo to vodi k njemu ovdje i u vječnosti. »In terrena liturgia . . . Salvatorem exspectamus Dominum nostrum Iesum Christum, donec ipse apparebit vita nostra, et nos apparebimus cum ipso in gloria (8)«.

o. Martin dr Kirigin OSB

JA SAM DOBRI PASTIR

(Druga nedjelja po Uskrsu)

Prvo doba Crkve bilo je pravo uskrsno vrijeme. Sve je u životu prvih kršćana bilo klicanje, radost i hvala. Upravo je bilo dovršeno otkupljenje. Ljudi su se preporučali po vodi krštenja. Krv Kristova je bila, tako reći, još topla na zemlji. Zato mlado kršćanstvo vidno podrhtava od radosti i zahvale, a to mu daje neuporedivi čar. Ne označuje uzalud grčka riječ »haris« u govoru kršćana: milost, radost, hvala i nebeski milosni čar. I nije uzalud sam Krist nazvan »Haris« — početnik ljubavi i milosti.

Uskrsna liturgija Crkve je vjerni odraz ovog radosnog ranog doba kršćanstva. Ona nosi na sebi obilježje miline. Po njoj postaje otkupljenje pristupačno svim vremenima i ljudima. Upravo smo i mi doživjeli otkupljenje. Upravo nas je krv Jaganjčeva kao moćni pečat oslobodila od smrti i kao mlijeko naš novi život nahranila. U nama cvjeta novo djetinstvo. Svaka Aleluja u uskrsno vrijeme je usklik radosti i zahvalnosti otkupljenja i od grijeha oslobođenog života.

Kristu Gospodinu ide radosno klicanje i hvala Crkve. Snažno plamti ljubav prema njemu. On je donio otkupljenje. U njemu je božanska ljubav postala čovjekom i izvršila djelo otkupljenja uz mnoge boli. On je vođa novoga života. K Ocu on vodi povorku otkupljenih. Zato on ispunja sve misli i život Crkve. Uvijek pod novim slikama gleda ona njega — svoga Spa-

sitelja. On je pobjednik, junak i triumfator koji je pobijedio smrt i pakao i zmijski satro glavu. On je zaručnik koji je zarobljenu zaručnicu — griješno čovječanstvo — oslobodio. On je dragocjeni plod na novom stablu križa, nova jabuka koja ne miriše smrću i raspadanjem nego besmrtnošću i uskrsnućem. On je beskvasni kruh i vino novoga života. On je predstojnik na piru i svečana hrana pozvanih. On je jaganjac koji je bio zaklan za otkupljenje ovaca — »janje otkupi ovce« — on je njihov pastir.

Krist je konačni smisao svih slika i poredaba. Ljepota ljudi i stvari sastoji se u tom da odrazuju Kristovu ljepotu. Krist je slika očeva. Ljubav prvog doba Crkve išla je po ovim slikama i tragovima k svom Gospodinu. Draža od svih slika bila je Crkvi slika DOBROG PASTIRA. Stalno je susrećemo u katakombama, na mozaicima starih bazilika i u ranoj kršćanskoj književnosti. Ona ispunja život i misli kršćana. Starokršćanski nadgrobni natpis to pokazuje: »Ja sam učenik svetog pastira koji ovce na brdima i u ravnicama pase« (Abercijev natpis, početak III stoljeća).

Ljubav prema ovoj slici je shvatljiva. Kršćani su je primili od samog Gospodara. U Svetom Pismu Starog i Novog Zavjeta očituje se Božja ljubav u slici pastira. Nama koji živimo u gradovima i u doba suvremene tehnike ova slika nije više tako bliza. Rijetko kad vidimo pastira sa stadom. U staro doba, a osobito na istoku, bila je ta slika svagdanja i obična. Svagdje su se unaokolo vidjeli pastiri gdje idu i pasu stada. U Palestini je svatko znao što je Krist mislio kad je ustvrdio: »Ja sam do-bri Pastir«.

Često je osobiti Božji blagoslov počivao na pastirima. Pravedni i Bogu mili Abel bio je pastir. Abraham koji je po vjeri postao »prijatelj Božji« bio je posjednik velikih stada, a jednako tako i ostali od Boga blagoslovljeni patrijarsi. Od stada je pozvao Bog Davida za kralja. Izraelci su sebi predstavljali Boga kao pastira svoga naroda: »Gospodin je moj pastir i ničim ne oskudijevam« (Ps 22,1). I na drugom mjestu: »Mi smo njegov narod, ovce njegove paše« (Ps 94, 7). I opet: »Čuj pastiru Izraelov, ti koji vodiš Josipa kao ovcu« (Ps 97, 2). Opkoljen od onih koji ga preziru uskliknu Jeremija: »Nisu me zbunili jer slijedim tebe moga pastira« (Jer 17, 16). Po proroku Ezekijelu obećaje Bog: »Ja ću sam svoje ovce tražiti . . . Što je bilo izgubljeno naći ću, što je ranjeno zaviti, što je slabo ojačati . . .« (Ez 34, 11, 16).

Riječ pastir budi u nama predodžbu jakoga čovjeka. Pastir s pašnjaka morao je biti hrabar. Kako često divlje zvijeri napadaju stado! »Tvoj sluga« — reče David Saulu kad je ovaj posumnja o njegovu hrabrost — »pasao je stado svoga oca, a često je dolazio lav ili medvjed i pograbio bi ovna usred stada. Ja sam ga tada progonio, udarao i odnio životinju iz ralja« (1 Kralj 17, 34 i sl.).

Kako pristaje ova slika o snažnom mladom pastiru uskrsnom pobjedniku Kristu koji danas među nama stoji i govori: »Ja dajem život za ovce svoje!« (Ev). Na njemu su se ispunile sve slike dobrog pastira iz Starog Zavjeta. On sam to priznaje. I sada nam može biti jasno zašto ova slika prije svega pripada uskrsnom vremenu. Što više, na dugom putu crkvene Pashe od početka korizmenog vremena sve do vremena Muke. Ali tek prva nedjelja Muke pokazala nam je Gospodina kao pravog i dobrog pastira svojih ovaca.

Najamnik koji nije vlasnik ovaca nema hrabrosti da pogine iz ljubavi prema njima. »Njemu nije stalo do ovaca« kaže Gospodin. »Kada opazi da vuk dolazi napušta ovce i bježi« (Ev). Njemu je samo do nagrade a ne do ovaca. Što ga briga ako vuk nekoliko ovaca ugrabi ili rastrga! Takovi slabi pastiri bili su vođe Izraelskog naroda koje prorok Ezekijel optužuje a koje je Krist našao na najvišim položajima.

Krist je DOBRI PASTIR — to znači pravi, istinski pastir. Njega prepoznaju ovce, jer ih je stvorio. On je Božji Logos (Riječ) po kojem je sve postalo. Ovce su njegove. Od njega su se udaljile, ali ih on ipak ljubi. Njegova ljubav nije kao kod ljudi. On traži zalutale i milosrdan je prema slabima i grešnicima. U grijesima su bili ljudi, ali ih je Bog ipak ljubio. Kao dobri pastir dolazi on i pogiba za ovo siromašno stado. S divljim životinjama — paklom, grijehom, smrtni i vragom — bori se i otima iz ralja zlog duha siromašne i zavedene ovce. On je učinio više nego bilo koji ljudski pastir. On se daje, tako reći, divljim životinjama mjesto svojih ovaca. On dopušta da ga usmrte.

Ali Otac je s njim. On uskrisuje pastira od smrti. Slavno svijetle mjesta njegovih rana. U božanskoj ljepoti stoji na paši novoja života koju je svom stadu stekao: jaki pobjednik VELICANSTVENI PASTIR.

Opet kao u božićnoj osmini uronjuje Crkva u razmatranje ljepote Kristove. On je njezin uzvišeni pastir. U poslanici nabraja ona kao ljubljena zaručnica s Petrom odlike svoga Gospodina: »Nije imao grijeha i na njegovim usnama nije se našla prevara. On koji je bio vrijeđan nije vrijeđao, bio mučen a nije

prijetio . . . Po njegovim ranama vi ste ozdravili«. Njegove su rane dragulji, blistavi grimiz s kojim se je ukrasio za svoju zaručnicu.

U ovom napaćenom liku prepoznaje Crkva svoga istinitog, dobrog pastira. Rane iz borbe na tijelu pastiru otkrivaju joj ljepotu vječne ljubavi koja je u liku pastira došla na ovaj svijet. Bez upotrebe sile oslobađa pastir stado od ljutih progonitelja. Poniznost je njegova ljepota. U šutnji prividnog poraza čuje Crkva glas svoga istinskog pastira i prepoznaje ga kao poslanika ljubavi.

Na ovo prepoznavanje upravljeno je sve u današnjoj Misi. Spoznaja i sveto promatranje je uskrсни dar kako to naglašuju misni obrasci uskrsne osmine. Stado mora poznavati svoga pastira da ga on može voditi na vječni pašnjak na kojem će počivati u Ocu svakoga života. Stado ga poznaje po njegovoj poniznosti jer se je samo Bog mogao tako duboko poniziti. Ono ga poznaje po njegovoj šutnji koja je glas najviše ljubavi. On je šutio radi obilja svoje moći i nije otvarao svojih usta pred svojim krvnicima da se kao žrtveno janje preda za svoje ovce — on dobri pastir.

Po njegovoj Muci poznaje stado svoga pastira. Sada je vrijeme poznavanja. Sada ovdje izvršujemo svete tajne Muke i Smrti Kristove. Sad ih ovdje u misnoj Žrtvi doživljujemo. »Učelnici prepoznaje Gospodina Isusa u lomljenju kruha« pjeva, redak iza Aleluja. U posadašnjem Muke u sv. Euharistiji prepoznajemo našeg pastira koji je dao svoj život za ovce. Zato je uskršno vrijeme ispunjeno radosnim klicanjem. U najvišoj godišnjoj proslavi svečano slavimo svete tajne koje svakodnevno doživljujemo pri lomljenju kruha.

Ne poznaju svi pastira. Pred nama u Misi stalno iskrsava njegova riječ: »Ja poznam svoje ovce i moje poznaju mene«. Kada u zajedničkim torovima istoka pastiri u jutro zovu svoje ovce iz velikog mnoštva, ovce slijede samo onog pastira kojemu pripadaju. Tako kaže Gospodin: »Ja poznajem ovce svoje i moje poznaju mene« (Ev.).

A koje su to njegove? Nije li sve stvorio? Nije li svak njegov? Ni grijeh nas sasvim ne odjeljuje od pastira, jer on traži i izgubljene. Ovdje se susrećemo s velikim misterijem Božje ljubavi. Božja ljubav promatra čovjeka. To je zov dobrog pastira. Tko se ljubavi otvara i njoj se bezuvjetno predaje, taj spada u pastirovo vlasništvo, taj pripada među »njegove«. Božanski pogled ljubavi poznaje među stvorenima svoje, a čovjek koji odgovara na ljubav spoznaje Boga. To je tajnovita igra ljubavi

međusobnog poznavanja između Boga i čovjeka. To se zbiva u nutrini duše a postaje vidljivo u tajnama Crkve, u sakramentima i kod »lomljenja kruha«. Izabrani i oni koji je spoznala božanska ljubav bivaju na Krštenju označeni krvlju Kristovom i žigom dobrog pastira. Oni primaju na sv. Potvrdu jaku silu, božanski životni princip koji im omogućuje da navijeke slijede samo njega, svoga pastira. Ovce imaju među svim životinjama najslabiji osjećaj za orijentaciju — pali čovjek je izgubio pravac hoda prema Bogu. Božanska ljubav nadopunjuje našu nesavršenost: put da dođu natrag do pastira pokazuje se zalutalim ovcama na jedan drugi milosni način. Vodstvo nadoknađuje vlastito snalaženje, a ljubav prema onome koji vodi osigurava spas.

Sve ovisi od Božje milosti. Sam poziv pastirov, koji pokazuje da nas božanska ljubav poznaje, znak je da pripadamo stadi. Čuti i slijediti glas koji nas zove to je sve što se od nas traži. Zalutali griješnici su prvi među poznatima. Njihovim se klicanjima ispunja uskršno vrijeme. Oni opkoljuju uskrslog pastira koji je uzvišen u svojim ranama, u grimizu svoje krvi i u priprosto odjeći svoga čovječanstva. Oni su sretni na njegovu pašnjaku. »Dobra su paša božanski misteriji. Dobra paša su također riječi Sv. Pisma« (Sv. Ambrozije). Tu hrani dobri pastir svoje ovce s tijelom i krvlju žrtvenog jaganjca, a taj je jaganjac on sam. Tu ih on napaja čistom vodom svoje božanske riječi, mlijekom svojih misterija.

Spokojno ga možemo slijediti. On čini sve za nas. Pa kad nas vodi i po strmim putevima, na koncu nas uvijek dovede do dobre paše. Ne u zemaljskom smislu dobre. Krist nije donio duši zemaljski raj, nego mir i vječni život. U nama leže pobijeđene divlje životinje — mržnja, srdžba, zavist i svaki grijeh — pobijeđene od snažne ruke pastirove. U nama raste radosni život koji se hrani dobrom pašom. Zato danas zahvalno kliče Crkva u ulaznoj pjesmi: »Zemlja je puna milosrđa Božjega«. I prikazna pjesma izražava potpuno predanje duše vodstvu pastira: »O Bože, moj Bože! K tebi zorom ranim! U tvoje ime podižem svoje ruke!«

O radosne li uskrsne stvarnosti! Nas poznaje pastir a mi pastira. Sto je ostvario misterij uskrsne proslave i misterij našeg učlanjivanja u pastirovo stado, to će biti usavršeno u sili svakidašnjeg pripadništva pastiru. Između pojedinih pašnjaka leži put vjernog predanja u kreposnom životu. Možda je to pustinjски put, ali s Gospodinom lako ide. Uvijek uz put čekaju i oaze svetih misterija, dobri pašnjaci. O Gospodine, ti si nas kao

svoje spoznao i na Krštenju svojom krvlju označio. Mi ne pripadamo boljem dijelu stada. Mi smo slabi i grešni. No ti si nas kao svoje spoznao. Ti si nas ljubio. Daj da uvijek ostanemo na tvojem dobrom pašnjaku. Daj da se hranimo tvojim misterijima i tebe na putu po pustinji života slijedimo dok nas tvoja ljubav ne uvede u tor Očev!

Emiliana LOEHR

POVELIČAN V NEBESIH, A OBENEM PRI NAS

1. SEDENS AD DEXTERAM PATRIS

a) Liturgija večkrat ponavlja navedeno rečenico. Najdemo jo, navadno s parafrazo, v brevirju in misalu. V brevirju jo dobimo v himni »TE DEUM«: Tu ad dexteram Dei sedes — in gloria Dei Patris. Dalje v primi (ad R. br.): Qui sedes ad dexteram Patris — miserere nobis. Na tem mestu fraza izostane v adventnem in velikonočnem času, ko se zamenja z drugo, ki nekako bolje ustreza skrivnosti Gospodevega življenja tiste dobe, sicer pa se z redkimi izjemami ponavlja leto in dan. V misalu se fraza ponovi v himni »Gloria«: Qui sedes ad dexteram Patris — miserere nobis z lepo parafrazo: Quoniam tu solus Sanctus, tu solus Dominus, tu solus Altissimus, Jesu Christe. Dalje v mašni veroizpovedi: Et ascendit in coelum, sedet ad dexteram Patris s parafrazo: Et iterum venturus est, cum gloria, iudicare vivos et mortuos, cujus regni non erit finis. Končno je vložena v hvalospev na čast Sv. Duhu: Qui ascendens super omnes coelos, sedensque ad dexteram Patris, promissum S. S. in filios adoptionis effudit. Fraza se ponavlja v brevirju in misalu še v raznih drugih inačicah. Najbolj pogostna in običajna med njimi je: Kyrios — Dominus.

Večkratno in dnevno ponavljanje ene in iste fraze v liturgičnih knjigah ima svoj smisel in pomen. Liturgija opozarja, da v njej živi in deluje Kristus, tisti, ki poveličan sedi na Božji desnici.

b) Sv. pismo je izvirno mesto rečenice. Najdemo jo že v S. Z. »Gospod je rekel mojemu Gospodu: »Sedi na mojo desnico, dokler ne položim tvojih sovražnikov za podnožje tvojih nog« (Ps 109, 1). Po pričevanju Kristusa se psalmistove besede obračajo na njega samega, ki mu je Zmagovavcu nad satanom,